

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на младежта и спорта

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

ДОКЛАД

Проучване и анализ
на потребностите и нагласите на младежката
общност в общините Брацигово, Пещера и
Стрелча относно професионалното обучение и
реализация

Проект „Гурме порция за професионална
реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

*Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от
Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на
младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година*

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Съдържание

1. Въведение и методология.....	3
2. Основни резултати по общини.....	4
2.1.Общи потребности и предпочитания на младите хора.....	4
2.2. Възгледи на младите хора относно успешната реализация в живота и професионалното развитие	6
2.3.Интерес и желание за учене	10
2.4. Специфични характеристики на младежите.....	16
2.4.1. Образование, професионална квалификация и дигитални умения.....	16
2.4.2. Нагласи за реализация в района	19
3. Основни изводи и препоръки	21

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

1. Въведение и методология

Настоящото проучване е реализирано в рамките на проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г. Проучването е дейност, свързана със Специфична цел 1 от проектното предложение и има пряка връзка със специфичната цел на Ключова област 3: "Осигуряване на подкрепа за активно включване на младежи от малки населени места чрез подобряване на достъпа им до младежки дейности, инициативи и услуги, включително чрез мобилна младежка работа за подкрепа на тяхното личностно развитие."

Като цяло проучването попълва информационните дефицити относно младите хора в общините, изследва представите на младите хора за успешна реализация в живота, интерес за учене и предпочитания към конкретни обучения в сферата на неформално обучение, миграционни нагласи, други специфични потребности на младите хора, статус относно професионална квалификация, дигиталната компетентност на младежите.

Обхваща по 210 младежи от общините Брацигово и Пещера и 150 от община Стрелча, общо 570 младежи, подбирани по метода представителна за общините квота по възрастовите младежки подгрупи (15-19, 20-25, 26-29) и местоживееене (град/село). Информацията е събрана на място по метода „лице в лице“ чрез стандартизиран въпросник.

Докладът запълва липсата на информация по посочените теми относно младежките нужди и предпочитания, като съдържа и препоръки за работа с младежите. Тази информация може да послужи на всички заинтересовани страни, ангажирани с младежка политика при планиране на бъдещи младежки дейности и проекти.

Докладът е организиран в три основни раздела, в началото на всеки тематичен подраздел е направено основно аналитично въведение-текст последвано от детайлните данни за всяка община. За удобство и прегледност, данните са представени в таблици паралелно за трите общини, но следва да се отбележи, че те са самостоятелни за всяка община, описвайки текущото състояние по изследваните теми и не се цели сравнителен анализ.

*Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от
Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на
младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година*

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

2. Основни резултати по общини

2.1. Общи потребности и предпочитания на младите хора

Общите условия на живот като цяло и ситуацията в малките населени места са фактор, който сериозно повлиява личностното развитие и живот на хората на място, включително и на младите хора. Тяхната оценка за ключови и важни аспекти на техния живот и среда (общо 6 предложени за оценка направления) варира от средна до много добра, което говори за едно относително умерено ниво на наличност на различни възможности. Сравнението между посочените сфери показва, че най-висока оценка младите хора дават относно намирането на приятели и прекарване на свободното време с тях, което предполага добро ниво на общуване, а най-ниска относно възможностите за усвояване на нови знания, умения и професии и изкарване на добри пари. Като цяло според оценката на младежите възможностите за образование, развитието на професионалните умения, квалификации, включително и са по-скоро от страната на дефицитите в техните общини.

Отговорите със свободно посочване за това, какво липсва на младежите там, където живеят, дефинират основни дефицити, свързани с липсата на забавления, възможности за спорт и достъп до културни мероприятия и занимания, независимо, че поддръждането и нивото на тяхната изразеност варира в различните общини. Тези липси се приемат за характерни и неизбежни за малките населени места, но реално в тази насока може да се работи за подобряване на средата, като младежките проекти са много подходящ инструмент и могат да бъдат особено полезни, доколкото предоставят финансиране на подобни целеви дейности. Останалите липсващи на младежите неща в никакъв случай не са маловажни, но попадат в обхвата на цялостната общинска политика, доколкото са свързани предимно с подобряване на общата инфраструктура и цялостно благоустройство на населените места, което са по-сериозни инвестиции в сферата на местното развитие.

Ако говорим за живота във вашето населено място, как бихте оценили възможностите за:

Скала: от 2 (много ограничени) до 6 (много добри)	Брацигово Mean	Пещера Mean	Стрелча Mean
Образование и придобиване на професия	3,99	3,46	4,75
Намиране на работа, която да ми е интересна	4,21	3,47	4,62
Изкарване на добри пари	4,20	3,34	4,53
Усвояване на нови знания, умения, професии	3,84	3,43	4,48
Приятно прекарване на свободното време	4,53	4,01	5,09
Намиране на приятели/хора със сходни възгледи от местната общност	5,27	5,14	5,27

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Има ли нещо - ново/различно/интересно, от което имате нужда, но ви липсва, и би Ви накарало да се чувствате по-доволни от живота си във вашето населено място?

Отговори на младежи от община Брацигово

Повече забавления - кино, дискотеки, клубове	43,1
Спортни игрища, фитнес, уличен фитнес	24,6
Културни школи, младежки клубове, балет	12,3
Детски площадки, атракции	7,7
Повече магазини, мол	3,1
Работа	1,5
Компютърни зали	1,5
Писта за коли	1,5
Спортни тренъори	1,5
Курсове за преквалификация	1,5
Места за релакс	1,5
Total	100,0

Отговори на младежи от община Пещера

Повече забавления - кино, дискотеки, клубове	34,2
Спортни игрища, фитнес, уличен фитнес	13,2
Културни школи, младежки клубове, балет	10,5
Работа	10,5
Облагородяване на града, чистота	7,9
Повече магазини, мол	5,3
Добре платена работа	5,3
Интересни за младите работни места	2,6
По-добро здравеопазване	2,6
Компютърни зали	2,6
Да няма дискриминация	2,6
Добър богат мъж	2,6
Total	100,0

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от
Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на
младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Отговори на младежи от община Стрелча

Спортни игрища, фитнес, уличен фитнес	38,3
Повече забавления - кино, дискотеки, клубове	28,9
Детски площадки, атракции	11,7
Културни школи, младежки клубове, балет	7,0
Добре платена работа	4,7
Интересни за младите работни места	2,3
Повече магазини, мол	2,3
Курсове за преквалификация	2,3
Клубове за запознанства	2,3
Total	100,0

2.2. Възгледи на младите хора относно успешната реализация в живота и професионалното развитие

В младежките представи успешната реализация в живота се свързва с редица фактори, което показва осъзнато разбиране на нейната комплексност, респективно не малкото усилия, необходими за да се случи успеха в живота. Допълнителен аргумент за наличието на осъзнатост е и използваната методика, а именно факта, че въпросите не предлагат предварително формулирани отговори (т.е. няма подсказка) и получените отговори са свободно формулирани от респондентите. Според тях - образованието, семейството, здравето, високите доходи и добре платената работа са ядрото, с което младежите и от трите общини назовават успеха в живота. В това ядро определено доминират професионалните аспекти, които зависят основно от личните усилия, наред с традиционни ценности като здравето и семейството, които по-малко зависят от личните усилия. Тези данни показват важността на професионалната проблематика (професионално насочване, консултиране, обучение) за младите хора и техния бъдещ успех и удовлетвореност от живота.

Освен осъзнатото посочване на тази комплексност на факторите на житейския успех, прави впечатление, че малки дялове, а в едната община въобще липсва посочване, смятат за успех реализацията в чужбина, което е характерна тенденция в последните години. Тази нагласа разбира се може да е променлива, но доколкото не се идентифицира доминираща нагласа

*Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от
Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на
младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година*

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

за напускане на района („успеха и щастието другаде“), това може да приеме като добра предпоставка за активна и успешна работа с младежите от посочените населени места.

Получените отговори на въпроса доколко свързват с успешната реализация вече конкретно посочени обстоятелства, препотвърждават посоченото ядро от изброени по-горе фактори, които са в основата на успешната реализация в живота, но и допълват ново обстоятелство, а именно наличието на нови и вълнуващи преживявания. Този факт корелира с посочената нужда/липса на достатъчно забавления и дейности в свободното време и потвърждава колко важно за младежите е емоционалното, духовното добруване и необходимостта от действия в тази насока. Като цяло стимулирането и създаването на възможности за творчески и културни занимания и изяви не бива да се подценява, доколкото е фактор за израстването и личностното развитие, осигуряващ в допълнение и приятни преживявания, психологически баланс и удовлетвореност .

В рамките на проучването младежите-респонденти бяха помолени да изразят степен на съгласие с определени твърдения, свързани с техните очаквания и предпочитания по отношение на работата/професионалното им развитие. Младежите и в трите общини са съгласни в най-голяма степен с твърдението „За мен най-важно е колко пари изкарвам, а не какво точно работя“. Без да подценяваме личната удовлетвореност от работата, възнаграждението като основен и много практичен аспект на професионалната ангажираност, очевидно ще има водеща роля в професионалното ориентиране, избор на професия и търсене на заетост. Може да се предположи, че липсата на удовлетворяващи възможности в собствените общини ще стимулира търсенето на такива на други места.

От една страна имаме ясно изразено обвързване на успеха в живота с постигането на добре платена работа, високи доходи и добро материално положение като цяло, но от друга този успех в много по-слаба степен се асоциира с усвояването на нови знания и умения. Тук данните разкриват необходимост от активна работа с младежите в областта на кариерното ориентиране – за избор на по-платени професии и необходимите умения за тях, как се придобиват, развиват и поддържат тези умения и др. аспекти на професионалната реализация, осигуряваща сигурност, а и удовлетвореност. Надграждането на този тип кариерно консултиране с конкретни обучения по възможност за предпочитани професии, професионални квалификации би било изключително полезен вариант за младите хора.

С какво най-вече свързвате вашата успешна реализация в живота? (свободни отговори)

Отговори на младежи от община Брацигово

Образование, курсове	19,3%
Семейство, брак	18,1%
Здраве	16,3%

*Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от
Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на
младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година*

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Високи доходи	15,1%
Добре платена работа	12,7%
Работа, която харесвам	9,0%
Да направя кариера	7,2%
Интересни преживявания и пътувания	1,8%
Работа в чужбина	,6%

Отговори на младежи от община Пещера

Образование, курсове	22,4%
Добре платена работа	16,3%
Работа, която харесвам	12,2%
Семейство, брак	10,2%
Високи доходи	8,2%
Здраве	8,2%
Подходяща среда	6,1%
Да направя кариера	6,1%
Собствен бизнес	6,1%
Работа в чужбина	2,0%
Недвижими имоти	2,0%

Отговори на младежи от община Стрелча

Образование, курсове	20,4%
Здраве	20,4%
Семейство, брак	16,0%
Високи доходи	14,6%
Добре платена работа	13,2%
Работа, която харесвам	9,5%
Да направя кариера	4,2%
Подходяща среда	,8%

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Собствен бизнес	,8%
-----------------	-----

Доколко свързвате вашата успешна реализация в живота с всяко от следните?

Скала: от 1 (изобщо няма връзка) до 7 (изцяло има връзка)	Брацигово Mean	Пещера Mean	Стрелча Mean
Здраве	6,11	5,74	6,47
Семейство	5,89	5,54	5,99
Образование	5,49	4,49	5,68
Усвояване на нови знания и умения (курсове)	5,17	4,46	5,53
Професия, която харесвате	5,39	4,50	5,81
Работа/конкретно работно място	5,21	4,24	5,41
Добра заплата/доходи	5,94	4,57	6,01
Добро материално състояние	5,90	4,74	6,28
Наличие на нови и вълнуващи преживявания	5,44	4,51	5,89

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от
Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на
младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

До каква степен сте съгласен/а с всяко от следните твърдения:

Скала: от 1 (напълно несъгласен) до 7 (напълно съгласен)	Брацигово Mean	Пещера Mean	Стрелча Mean
За мен най-важно е колко пари изкарвам, а не какво точно работя.	4,96	5,23	4,73
Работата трябва да носи най-вече лично удовлетворение, дори парите да са по-малко	4,01	4,24	4,67
Работата трябва да осигурява преди всичко възможност да се живее на различни места - град/село/чужбина	4,01	5,11	3,93

2.3. Интерес и желание за учене

Проучването поставя акцент върху дигиталната грамотност и умения на младежите като една от ключовите личностни компетентности. В тази връзка са използвани индикатори, които описват личния опит и участието в обученията за дигитални компетентности, интерес към конкретни обученията, както и предпочитана и желана професия. За последните две е използвана методика на свободни отговори, което предполага по-висока степен на осъзнат интерес от страна на младежите към желаните обученията и професии.

При изследване на нивото на участие в конкретни обученията се наблюдава интересен феномен. Според отговорите над 80% от младежите в различните общини са били на обучение за придобиване на компютърни умения и ползване на Интернет и онлайн комуникации. Обхващането на такъв висок дял от местните младежи в посочените обученията практически е много трудно, освен ако не се прави системно, например чрез училищата. По-вероятната причина за тези посочвания е фактът, че повечето младежи ползват компютри и Интернет, което създава самооценка и усещане, че имат умения като след проведено обучение. Самообучението е много важен елемент за придобиване и поддържане на умения без който не може, но от друга страна не бива да се надценява и възпрепятства младежите да надграждат и усъвършенстват уменията си чрез системни и целево организирани обученията с лектор/треньор/учител, особено в дигиталната област, където промените често се случват. При по-специализираните курсове, които осигуряват и професионални умения за изкарване на пари делът на обхванатите младежи е много по-нисък – от 1/14 до 1/6 декларират, че са преминали курс за ползване на конкретен софтуер (Photoshop, AutoCad, Word, Excel, др.); около 5% и по-ниско са дяловете на преминалите обучение в програмиране и професионални дейности в онлайн среда, а нито един респондент не посочва участие в курс за Уеб дизайн.

Като цяло е трудно да се установят реалните мащаби на обхванатите млади хора в подобен тип обученията, поради различните оператори, които ги предоставят, както и тяхното ниво на

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

качество. Те обаче решително подпомагат младежите за избор на професия и намиране на работа, като особено полезни са тези курсове, които осигуряват професионално образование и квалификация с определена степен и са проведени от лицензиран оператор (например от системата на НАПОО).

От данните може да се направи извод, че се идентифицира ниша за специализирани курсове, които изграждат професионални умения за по-добре платена работа, която в много случаи може да се извършва и дистанционно.

Предпочитанията на младежите за участие в обученията и желана професия са изследвани с методика за свободно предоставени отговори, за да се избегне сугестията в определена посока. На първо място следва да отбележим, че е налице много добро ниво на получени отговори – като цяло над половината от респондентите дават отговор на въпросите за предпочитани обученията и професия, което показва, че значителна част мислят по своя избор и вече имат някаква ориентация и съответно предпочитания. На следващо място следва да отбележим, че те не следва да се обобщават – посочванията дават ориентация за потенциалния интерес към определено обучение или професия. Това би подпомогнало планирането на младежки дейности с професионална и кариерна насоченост, включително и чисто информационни за изграждане на реални представи за определена професия, възможностите за реализация и работа в района/страната, нивото на заплащане и т.н.

Заявените желания от страна на младежите наистина очертават широк професионален спектър, предимно в сферата на услугите. Много ясно обаче се откроява професията шофьор, което предполагаме е свързано и с ползването на квалификацията/документа и за лични нужди, но също така може да е повлияно и от местната икономика. Повишаването на нивото на квалификацията в тази професия обаче не е за пренебрегване, защото осигурява сигурна заетост, включително собствен малък бизнес в областта на услугите - спедиция и логистика, които бързо се развиват (например куриерските фирми).

Посещавали сте/ посещавате ли в момента някои от посочените курсове/обучения за?

Дял отговори „ДА“	Брацигово Mean	Пещера Mean	Стрелча Mean
Придобиване на компютърни умения*	80	22,9	100
Ползване на Интернет и онлайн комуникации*	84,3	40,0	88,0
Професионални дейности в онлайн среда	4,7	1,4	4,0
Изучаване на специализиран софтуер (Photoshop, AutoCad, Word, Excel, др.)	17,1	7,1	12,0
Програмиране	2,9	1,4	2,7

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Уеб дизайн	-	-	-
------------	---	---	---

*Тук по скоро респондентите визират практиката на ползване и самообучението, а не участието в целенасочени курсове, както е при останалите позиции

Има ли курс/обучение, в който бихте искали да се включите? Ако да, моля посочете?

Отговори на младежи от община Брацигово

Обучение по	%
шофьор	18,8
фризьорство	10,4
програмиране	8,3
чужди езици - английски, немски	8,3
готвач	8,3
компютърна грамотност/умения	8,3
козметика	6,3
шивашки курс	4,2
счетоводство	4,2
автомонтьор	4,2
библиотекар	4,2
сервитьор	2,1
мотокарист	2,1
багерист	2,1
ел. техник	2,1
кранист	2,1
манкюр/ноктопластика	2,1
дърворезба	2,1
<i>неотговорили</i>	<i>31,4</i>

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Отговори на младежи от община Пещера

Обучение по	%
шофьор	50,0
програмиране	12,5
сервитьор	12,5
професионални дейности онлайн	12,5
мотокарист	12,5
Total	100,0
<i>не отговорили</i>	<i>48,6</i>

Отговори на младежи от община Стрелча

Обучение по	%
шофьор	33,3
маникюр/ноктопластика	10,7
компютърна грамотност/умения	8,3
дизайнер	7,1
златарство	7,1
гримьорство	4,8
програмиране	3,6
сервитьор	3,6
фризьорство	3,6
чужди езици - английски, немски	3,6
ел. техник	3,6
баничарство	3,6
хотелиерство	3,6
мениджмънт	3,6
<i>Не отговорили</i>	<i>44,0</i>

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от
Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на
младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Коя е предпочитаната от вас професия, която бихте искали да усвоите и практикувате?

Отговори на младежи от община Брацигово

	%
компютърен специалист	8,6
автомонтьор	8,6
учител	7,1
фризьор	5,7
готвач/баничар	5,7
козметик	4,3
шофьор	4,3
собствен бизнес	4,3
продавач	4,3
полицай	2,9
моден дизайнер	2,9
международен шофьор	2,9
счетоводител	2,9
лекар	2,9
ел. техник	2,9
медицинска сестра	2,9
маркетинг	1,4
преводач	1,4
библиотекар	1,4
модел	1,4
фармацевт	1,4
пожарникар	1,4
преподавател по английски	1,4
кинорежисьор	1,4
икономист	1,4
дърворезбар	1,4
неотговорил	12,9

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Отговори на младежи от община Пещера

	%
учител	4,3
микробиолог	4,3
маркетинг	4,3
шофьор	4,3
полицай	2,9
производство на обувки	2,9
педагог	2,9
инженер	1,4
козметик	1,4
майстор на покриви	1,4
селство стопанство - фермер	1,4
професионален каратист	1,4
моден дизайнер	1,4
международен шофьор	1,4
преводач	1,4
банкер	1,4
компютърен специалист	1,4
ресторантьор	1,4
охранител	1,4
криминалист	1,4
психолог	1,4
счетоводител	1,4
майстор фаянс и теракот	1,4
собствен бизнес	1,4
библиотекар	1,4
адвокат	1,4
<i>неотговорили</i>	<i>47,1</i>

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Отговори на младежи от община Стрелча

	%
шофьор	33,3
манкюр/ноктопластика	10,7
компютърна грамотност/умения	8,3
дизайнер	7,1
златарство	7,1
гримьорство	4,8
програмиране	3,6
сервитьор	3,6
фризьорство	3,6
чужди езици - английски, немски	3,6
ел. техник	3,6
баничарство	3,6
хотелиерство	3,6
мениджмънт	3,6
<i>неотговорили</i>	<i>44,0</i>

2.4. Специфични характеристики на младежите

2.4.1. Образование, професионална квалификация и дигитални умения

Данните за образователно квалификационния статус на младежите показват, че делът на тези с висше образование е около два пъти по-нисък от този за страната, и обратното делът на тези са делът на тези с основно и по-ниско образование е по-висок, като тук има и различия по общини. Също така от 1/6 до 1/5 попадат в групата на NEETs, т.е. нито учат, нито работят, нито се обучават.

Една четвърт и близо една трета директно заявяват, че не притежават никаква квалификация, между 10 и 20% не работят по професията си. Също така почти половината не дават отговор на този въпрос, което подсказва, че посочените по-горе дялове може реално да са по-големи.

На фона на подобряващата се с времето образователна структура на населението на страната (виж графиката на НСИ по-долу) тези данни показват необходимост от сериозна работа с младежите за по-добър образователен статус и придобиване на професионална квалификация.

*Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от
Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на
младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година*

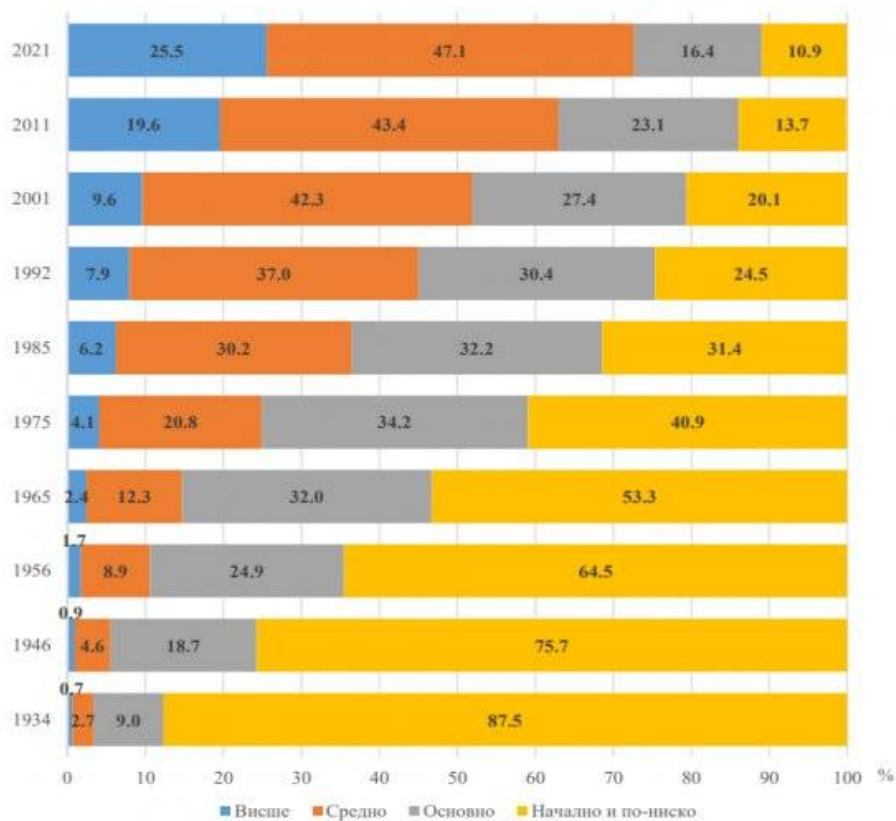

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Като цяло общият профил на младежите показва съвременен облик – значителни дялове имат профили в социалните мрежи, пазаруват в Интернет, ползват Интернет при изпълнение на определени задачи. Близо по една трета във всяка община заявяват, че ползват поне един специализиран софтуер (от най-разпространените), с около десет процента по-малко заявяват, че знаят как да кандидатстват за работа онлайн. Анкетираните младежи също така демонстрират характерната за младежката аудитория самоувереност, че знаят как да ползват Интернет безопасно.

Фиг. 1. Образователна структура на населението на 7 и повече навършени години по години на преброяванията

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Кое от следните се отнася за Вас:

дял на отговори ДА (%)	Брацигово		
	Брацигово	Пещера	Стрелча
В момента уча (ученик или студент)	38,6	40,0	38,7
В момента работя	41,4	38,6	47,3
В момента съм в обучение за професионална квалификация или стажувам	2,9	2,9	-
В момента не уча, не работя и не съм в обучение (NEETs)	18,6	20,0	16,0
Дял с висше образование	7,1	12,9	10,0
Дял с основно и по-ниско образование	28,6	58,6	18,7

Ако работите моля отговорете?

Дял отговори „ДА“ %	Брацигово		
	Брацигово	Пещера	Стрелча
Работя по професията/професионалната квалификация, която имам	5,7	12,9	12
Работя друго, не по професията, която имам	11,4	17,1	21,9
Нямам никаква професия/квалификация	28,6	24,3	24,0
Не отговорил	54,3	45,7	42,7

Кое от изброените се отнася до вас?

Дял отговори „ДА“ %	Брацигово		
	Брацигово	Пещера	Стрелча
Ползвам социални мрежи	98,6	84,3	100
Пазарувам в Интернет	58,6	52,9	66,7
Търся в Интернет информация, за да подготвям домашни/изпълнявам служебни задачи	37,1	42,9	38,7
Умея да ползвам поне един специализиран софтуер (Photoshop, AutoCad, word, excel, др.)	30,0	24,3	30,7

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Знам как да кандидатствам за работа онлайн	21,4	14,3	28,7
Смятам, че знам как да ползвам Интернет безопасно.	100	71,4	92,7

2.4.2. Нагласи за реализация в района

Може да се каже, че младежите са умерени оптимисти, вероятно реалисти за вероятността техните предпочитания да се реализират там където живеят (оценката е около 4 при максимална 6). В съответствие с това около 1/3 планират да останат там където са, 13% до 17% планират да отидат в чужбина, а най-голям дял предвиждат преместване в по-голямо населено място в рамките на общината или страната. Тук се наблюдават различия по общини, което се дължи на различията в икономиката и структура по населено място в общините (в община Пещера и Стрелча има много малко селско население и повечето живеят в общинския център).

Данните показват най-общата визия за житейска реализация, която сочи, че има достатъчно младежко население в общините, което има принципната нагласа и желание да се развива там, и което следва бъде въввлечено в дейности, подпомагащи цялостното им развитие и носещи по-висока удовлетвореност от живота в техните малки населени места.

Доколко вероятно е вашите предпочитания да се реализират там, където живеете?

Скала: от 2 (малко вероятно) до 6 (много вероятно)

Брацигово Mean	Пещера Mean	Стрелча Mean
3,99	3,81	4,4

Планирате ли да останете да живеете във вашето населено място?

Дял отговори „ДА“ %	Брацигово	Пещера	Стрелча
Да, мисля да остана	30,0	57,1	35,3
Не, ще се преместя в по-голям град в общината	25,7	2,9	14,0

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

<i>Ще се преместя в по-голям град в България</i>	27,1	15,7	34,7
<i>Ще отида в чужбина</i>	12,9	17,1	16,0
<i>Не отговорил</i>	4,3	7,1	-

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

3. Основни изводи и препоръки

Препоръките на младежите за подобряване на условията на реализация в техните населени места са насочени в няколко посоки

- осигуряване на работа, но и добро заплащане
- възможности за професионални квалификации и обучения, поставено в контекста на горното – т.е. повишаване на възможностите за намиране на добре платена работа, също така възможности за завършване на образование
- по-добър социален живот – повече възможности за забавления, занимания, спорт, по-добра битова обществена среда

Очевидно общите икономически и социални условия в населените места оказват значително влияние за реализацията на младежите там, където са родени, и подобряването на тези условия са отговорност в значителна степен на местната власт. Превръщането поне на общинските центрове в места приемливи за живеене и развитие за младите хора е много важен фактор за оставането им в районите. Това естествено е комплексен процес, който не зависи само от прилагане на младежката политика. Последната обаче също е много важна, защото може много целево да работи за подобряване на достъпа до необходимите младежки услуги, именно поне на ниво общински център.

Приоритетно за ситуацията в момента би следвало да се акцентира върху достъпа на младежката аудитория до:

- услуги и възможности за кариерно консултиране и професионално развитие
- образование и неформално обучение за различни компетентности
- осигуряване на възможности за разнообразяване на ежедневието, развлечения, спорт и др.

Погледнато през призмата на основни документи на младежката политика, може да се препоръча общинските планове за младежта в следващите години да планират реалистично изпълними дейности в съответствие със следните стратегически приоритети на НСМ 2021-2030г.:

- Насърчаване на неформалното обучение;
- Насърчаване на заетостта и подкрепата за млади хора, които не учат, не работят и не се обучават (NEETs);
- Развитие и утвърждаване на младежката работа в национален мащаб;
- Насърчаване на здравословен и природощадящ начин на живот;
- Насърчаване на културата и творчеството сред младите.

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Препоръчително е младежите да се запознаят по достъпен начин с концепцията за учене през целия живот и документа [Препоръка 2006/962/ЕО относно ключовите компетентности за учене през целия живот](#). Препоръката определя 8 ключови компетентности, които са основни за просперитета на всеки индивид в общество, основано на знанието. Компетентностите са интегриран комплекс от умения, всяка с достатъчна важност и нито една не следва да се подценява в дългосрочен план. В същото време в краткосрочното планиране на общинските планове за младежта може да се даде приоритет за усъвършенстване и изграждане на посочените ключови компетентности, които по-директно за момента кореспондират с нуждите на младите хора в общините на проекта:

- ✓ **Комуникиране на роден език** - развитието на езиковата грамотност за основния език за страната осигурява не само социализация, но е и основно условие за намиране на добре платена работа.
- ✓ **Компетентности в областта на цифровите технологии** - уверено и критично използване на информационни и комуникационни технологии за работа, развлечения и комуникации.
- ✓ **Придобиване на умения за учене** - способност за ефективно управление на собственото учене, индивидуално или в групи.
- ✓ **Социални и граждански компетентности** - развитие на способността за ефективно и конструктивно участие в социалния и професионалния живот, ангажиране в активно и демократично участие, особено в общества на нарастващо многообразие.
- ✓ **Компетентност за културна осведоменост и изява** – свързана с културните познания и умения за изразяване, способността за се цени и изразява творческата страна на идеите, опита и емоциите в сфери като музика, литература, визуални и сценични изкуства.

Имате ли някакви препоръки за подобряване условията за реализация на младите хора във Вашата община?

Отговори на младежи от община Брацигово

	%
повече работни места	27,9
повече квалификационни курсове по платените професии	24,6
повече забавления	14,8
по-високо заплащане	13,1
стипендии за образование	13,1
възможности за образование	4,9
по-добра градска среда/устройство	1,6

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, Договор № 25-00-72/01.08.2023 г.

Отговори на младежи от община Пещера

	%
повече забавления	35,1
повече работни места	27,0
възможности за спорт	16,2
по-високо заплащане	8,1
по-добра градска среда/устройство	5,4
да няма дискриминация	2,7
възможности за образование	2,7
парични помощи за деца	2,7

Отговори на младежи от община Стрелча

	%
повече работни места	36,7
повече квалификационни курсове по добре платените професии	20,0
по-високо заплащане	13,3
стипендии за образование	12,5
възможности за образование	7,5
по-добра градска среда/устройство	5,0
да се решат битовите проблеми	5,0

Проект „Гурме порция за професионална реализация”, се финансира от Министерство на младежта и спорта, Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл.10а от Закона за хазарта за 2023 година